

F18 Kamraten

Nr 61
Jun 2020

Tidning för F18 kamratförening medlemmar ur
Kungl Södertörns Flygflottilj/Flygvapnets Södertörnsskolor

INNEHÅLL

Allmän information.....	2
Ordförande har ordet.....	3
C LSS har ordet.....	4
Hallmans (medaljer, pins, märken med mera).....	5
Benny Asp berättar.....	6-12
F 18 förr i bilder.....	12-14
Flygdivisionen F 19 Finland.....	15
SFF Annonser.....	16
Boplatser Södertörn.....	16-18
Bio Sländan.....	19
Tallink Silja (resor, konferenser).....	20
Projekt Hufvudstadsjakten.....	21-22
Flygvapnets nya ledningscentral.....	22
Nytt skolflygplan.....	23

Rekrytera medlemmar till F 18 Kamratförening

Alla som är intresserade av flyg, F 18 HISTORIA eller i övrigt vill stödja oss kan bli medlemmar i föreningen. Bli medlem och stöd vårt arbete med att bevara minnet av den tid då flygflottiljen var en del av vårt luftförsvar med en aktiv incidentberedskap och stridsledning för övervakning av vår territorialgräns.

Medlemsavgiften är minst 100 kronor per år och medlem

Kontakta ordföranden

Gunnar Persson
Torpvägen 24 A
147 63 Uttran
073-1536844
ordforande@f18.se

eller sekreteraren

Leif Ström
Morgonvägen 129
146 32 Tullinge
070-3159797
sekreterare@f18.se

GLÖM INTE ATT BETALA IN MEDLEMSAVGIFTEN FÖR 2020

MEDLEMSAVGIFTEN ÄR OFÖRÄNDRAD minst **100 KRONOR**

OCH INSÄTTES PÅ PLUSGIROKONTO **72 91 00-8**

Använder du inbetalningskort så glöm inte skriva vilket år inbetalningen avser.

Glöm inte att meddela adressändring eller ändring av e-postadress

F18 Kamratförening, Pg 72 91 00-8

Ordförande: Gunnar Persson, 073-1536844, ordforande@f18.se
Vice ordförande: Sten Wiedling, 0155-213974, wiedling@telia.com
Sekreterare: Leif Ström, 070-3159797, sekreterare@f18.se
Kassör: Tommy Ribbelöv, 070-2988192, kassor@f18.se
Ledamöter: Thomas Lagman, 08-7466648, Claes Wase 076-,
Adjungerad: Roger Wikholm, 08-53039396
Adressändringar och ekonomiska ärenden, Tommy Ribbelöv
Foto framsida: SK 50 i formation på flygdagen i Uppsala, foto Hans Groby
Foto baksida: Hans Bladh, Claes Jernow, Boris Bjuremalm går igenom ett träningspass

Ansvarig utgivare

Gunnar Persson

Redaktion

F 18 Kamratförenings styrelse

Grafisk formgivning/layout

Gunnar Persson

Tryck

Bomas Tryck, Sollentuna

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Det är inte utan en viss undran vi funderar över det skeende som pågår runt vår jord. Är det inte klimatfrågor med märkliga naturfenomen så är det tydligen pandemier som också smugit sig in i ordningen. Ett konstaterande är dock att det omkullkastat alla våra planer vad avser verksamheter i föreningen. Det mesta har vi nu flyttat fram och skall genomföra efter sommaren och under hösten/vintern.

Det är för många besvärligt att inte kunna träffa sina närmast anhöriga utan endast genom vår digitala värld. Att vara instängd under så lång tid som varit är inte heller det vi längtat efter. Själv har jag upptäckt att det fanns en hel del att ta tag i hemma i form av röjning och en hel del reparationer. Det har blivit tid över för sådant som inte fanns tid att göra tidigare. Hoppas vi snart kan lämna Corona bakom oss och fortsätta enligt ordinarie rutiner både vad avser arbete och fritid. Det gäller dock att vara uppmärksam i samband med sociala event och inte utsätta sig för uppenbar risk att få smitta.

Ett glädjande besked till er alla är att vi har fått ett stort JA av kommunen (både de styrande och oppositionen) för att sätta upp vårt flyggarmonument ”Hufvudstadsjakten” i rondellen vid kvarteret Vakten och ICA Riksten. Det är ett minne över flottiljen och ett minne av de sista divisionerna på Tullinge. Mer om detta inne i tidningen.

Ni har säkert läst Leif Ströms e-post där vi informerat om årsmötet som är flyttat. Vi kommer att slå ihop årsmöte och höstmötet till ett möte. Håll ett öga på vår hemsida (www.f18.se) där det kommer aktuell information så snart vi får sådan. Kallelse kommer så snart vi vet mer med hänsyn till Corona läget.

Försvarsmaktens veterandag den 29 maj blev inställd och likaså är Flygvapnets huvudflygdag den 29 augusti som precis blivit beslutat att inställas liksom den stora övningen Aurora 2020. Försvarsmakten och den civila beredskapen övar ju på skarpa insatser i samband med Covid-19. Enligt uppgift så är numera huvudsysselsättningen inom Försvarsmakten att genomföra utbildningen med de inbegripande årgångarna innan arbetet med att öka förmågorna kan vidtas. Huruvida vi kommer att fira FN-dagen den 24 oktober återstår att se.

Trots Coronan vill jag önska er alla en behaglig och trevlig sommar med ännu mer och förmodligen lite friare avkopplingar i andra delar av landet än hemma i hus och hem kanske rentav på sommarstället. Jag hoppas vi kommer att kunna umgås med familj och vänner på ett enklare och mer fysiskt sätt än den digitala. Möjligen kan kanske vissa resor i Norden tillåtas.

Kulspruteskytt på en dansk
Leopard, Balkan

CHEFEN för LUFTSTRIDSSKOLAN HAR ORDET

Överste Robert Nylén, foto Försvarsmakten

Medaljer, pins, broderade märken, standar och mycket mer. Fråga oss, vi är experter!

HALLMANS.nu

Premiering - Idrottspriser - Gravyr
08 - 580 80 180 order@hallmans.nu

Stolt leverantör till SMKR,
Svenska Pistolskytteförbundet,
KSSS, Gröna Lund
och tusentals
andra kunder.

Benny Asp vpl på F 18

(text och foto Benny Asp)

Redan vid mönstringen på Kingside populärt dansställe på kungsholmen på 60-talet var jag helt på det klara var jag ville göra min värnplikt. Efter diverse tester och läkarundersökning samt träff med psykolog var det väntan inför att träffa nämnden som beslutade var man hamnar. Till saken hör att de flesta Stockholms grabbar hamnar i Boden. Med den vetskapen i bakhuvudet blir man uppropad, det var dags att gå in till nämnden. I rummet som bestod av 6 till 8 personer varav en del bar uniform, innan någon av dessa tog till orda sa jag högt och tydligt jag skall till F18 Tullinge det blev en tystnad utan like även jag blev mållös efter ett tag tog någon av militärerna till orda och sa Kfö.... och något mer som jag inte minns. Lämna rummet och bekanta utanför kom med frågan var hamnade du? Vad svarar man då man fortfarande är i lätt chock tillstånd, ingen i rummet hade nämnt något annat alternativ. Levde i spänd förväntan innan 1:a brevet kom om placering samt preliminär inryckning till F18. Äntligen kunde jag bekräfta för bästa kompis att även jag skulle till Tullinge.

Omg. 683 Inryckning 15/7 1968

Med spänd förväntan samlades vi, ett antal civilister, utanför flottiljvakten, snart kom ett befäl och tog oss direkt till klädförrådet, lite problem med storlekar men förrådspersonalen var van så de flesta fick rätt storlek. Sedan var det direkt till tvätt o ombyte i källaren under skolhuset där det även fanns bastu han jag notera, vi fick en sopsäck till våra civila kläder med uppmaningen skall tas med hem vid första permission. Eftermiddagen blev lite övning i march, halt och givakt. Vi marscherade upp till flygförrådet i markplanet vill jag minnas där kvitterade vi ut k-pist 45B sedan tillbaka till kasern 21 som nu blev vårt nya hem. Hela tiden vi rörde oss på kasern område spanade jag efter flygplan ett och annat syntes efter en bogser bil och ställdes upp på betongplattan nedanför kasern området, inte ett enda i luften.

1:a natten svårt att somna och ta in alla intryck. Uppvaknade av ett raspigt ljud från högtalaren som satt ute i korridoren ”revelj” trumpet solo, då den var slut så knastrar det till igen ut ur högtalaren hörs ”é du vaken Lars ” Efteråt fick jag förklaringen avdelning signal som hade hand om väckningen i kasern 21 det var andra erfarna värnpliktiga så kallade bassar.

Veckan som kom bestod av övningar/utbildning mestadels i F8 gipen med trupp förflyttning. Givetvis

hade under den timmen varit inspektion i våra logement med alla anmärkningar på anslagstavlan inför ny inspektion.

Det var bara att lära sig snabbt att bädda rätt och städa logementet enligt av befälens påvisade missar till exempel damm ovan dörrfoder eller under bänk/säng. Städning och persedlar skulle skötas på fritid vilket var lika med noll som nyinryckt. Under veckan som gick skulle alla i flygvapnets gradbeteckningar läras samt att göra en riktig hälsning på befäl kunna utföras. Då man kunde hälsa och uppträda som en bra representant för flygvapnet kunde man få sin första permission. Mins inte om 1:a eller andra helgen innebar permission. Gissa om man var stolt att komma hem och visa upp sig för flickvännen och föräldrar i uniform.

Kommande veckor förflöt med skjutövningar och allmänmilitär utbildning, marsch i tropp till F8 gipen eller skjutbanan med korsande av bana 24 – 06. Signal med dubbla rödljus innan korsande av bana 24 - 06 fungerade som övergångsställe skötes förmodligen från TL tornet.

Äntligen fick jag se första flygplanet flyga SK 16 och senare J35 Draken, blicken bort till vänster där man även såg flera uppställda flygplan vid banändan och folk runt dessa. Ljudmässigt så lät det inte så väldigt kraftigt förrens flygplan kom nästan mitt framför ansiktet. Vi hade då ännu ej fått hörselskydd så händerna fick duga, på skjutbanan fick vi hörselvadd som kom väl till pass.

Utbildningen kom även att bedrivas i skolsalen bortanför markan. Mitt första besök på markan blev en ny upplevelse det blev första gången man blev medveten om flygvapnets inryckningsomgångar 4 per år. Vi blev kallade sprängisar och förstod ingenting. Intrycket från dessa äldre värnpliktiga blev för min del att dom hade ett slappt uppträdande jämfört med oss nya. Under en marsch förflyttning förbi hangar 81

kommenderades halt vid förflyttning till F8 gipen, befälet kom fram till mig och frågade varför jag såg ut som ett blåbär på huvudet, under dagen innan med utbildning i strid i näste hade min gröna skärmmössa förkommit. Allmänt skratt åt min blåa mössa.

Befälen var 4 -5 stycken trupputbildare Kjell Mårtensson , Ölund mins jag, samt tror jag Mora i brandutbildning, där vi fick en mycket bra utbildning i olika släckmedel , skum lättvatten samt torra släckmedel pulver och kolsyra med allas fördelar och nackdelar. En episod som jag mins väl var då vi fick klättra på en handhållen stege upp på taket på avd 6 byggnaden med slang och ett ganska långt munstycke. Lagom man kom upp så ropade befälet att nu brann det i andra ändan på huset ner igen flytta stegen och upp igen, mycket klättrande blev det.

Vi fick en fantastisk sjukvårdsutbildning med 1:a hjälpen omhändertagande av sårskador inre och yttre blödningar samt chock med behandling, och mun mot mun metod, framstupa sidoläge och så vidare.

Utöver detta hade vi även utbildning i sprängning med olika sprängmedel, trotyl, dynamit, nitroli't, sprängdeg och sprängstav, avslutning med sprängning i det fria. I min grupp blev det att spränga av ett liggande träd med pentylstubin och tända med slagtändare och lina.

Jag tillhörde andra gruppen så vi fick ligga i skydd då första gruppen sprängde en stubbe, vi låg på cirka 50 meters avstånd då det small, efter en i mitt tycke lång stund började det komma ner stenar runt omkring oss stora som en apelsin. Innan det blev vår tur förflytta vi oss ytterligare så långt linan tillät cirka 90 meter. Klartecken från sprängutbildaren vi låg i skydd bakom ett stort träd, drog i linan det small mera som ett "poff" av ett 5 meters träd var det endast kvar två stumpar på en meter. Befälet/utbildare som jag ej mins namnet på, vill minnas Janne någonting tyckte att vi fått en så gedigen utbildning så ni kan vid mindre behov spränga själva i det civila.

Nu kom vi in i ett nytt skeende med riktad utbildning beroende på framtida tjänst som vi behövde utbildning för. Självt blev det en hel del tid i instruktionsverkstaden där jag fick allmän utbildning om flygplan J 35. Blev uttagen till vapen mekaniker vi fick lära oss att beväpna 35:an med dess olika balkar och hänga robot i dessa samt en fullständig genomgång av automatkanonen Akan.

Efter 1:a skedet flytt från kasern 21 till kasern 24 och nya kompisar på luckan vi hade allihopa placerats i

3:e kompaniet. Kompanichef Hörjemo vill jag minnas.

Första uppställningen utanför berghangaren i respektive tropp, själv i vapentroppen där vi var ett antal både nya och äldre värnpliktiga så kallade bassar. Vår chef vapenmästare Olle Dahlberg tog oss nya och visade runt. Vapenverkstaden låg längst ner i berget till höger förbi alla uppställda flygplan.

Vi fick även en introduktion i förarplatsen och noga förklaring om katapultstolen och dess säkring, vet ej om jag mins rätt ovanför detta plan i taket var det målat ett rött fält för avskräckande exempel. Nu till min befattning då jag i det civila arbetade med kameror så får jag klart att Filmrättare är min nya tjänst. Spännande blir upplärd av nuvarande filmrättare och träkad med hur många dagar som jag har kvar.

Jobbet gick till början ut på att kolla med flygplantekniker i flygplantroppen vilka plan som skulle flyga samt om dessa skulle förses med kamera, Här gällde att skynda på och att hinna få i kameran innan alla flygplan försvann med en bogserbil framför sig upp till 3:es platta. Insåg rätt snart att jobbet var enklast att göra på plattan, samtidigt med kameran skulle även extra filmkassetter placeras i avsett fack.

Nu spänd väntan till flygplanet kom tillbaka efter 1:a flygpasset kontroll att film fanns till nästa flygpas samt samla ihop alla filmade kassetter för framkallning samt kontroll om det var fler pass med så kallade jaktkurvor/skjutövning. Vill minnas att normalt flögs det 3 till 4 pass på förmiddagen samt 3 på eftermiddagen så nog flögs det allt på F18. Förutom 4 flygplan från 3:e divisionen så såg det lika ut på 1:a divisionen.

Filmen skall nu framkallas vi hade två rum till förfogande i källaren på kanslihuset, kändes lite märkligt då alla som man mötte hade snygga uniformer och ej blåkläder som vi filmrättare.

Kände mig hemma med framkallning linda upp filmen i totalt mörker på ramar och doppa i framkallare sedan fixering och sist i sköljbad då denna process var klar in med ramarna med film i ett torkskåp. Han nu med ett besök på markan som var full med andra värnpliktiga.

Som ny var jag den som alltid stod för all framkallning och tork innan marka besök för min del helt ok var ju ej så stad i kassan vill minnas att vi hade 4,50 om dagen.

Tillbaka till källaren och filmrättning nu kördes filmen i en 16 mm. projektor på en duk där kollade vi

hur målflygplanet låg i luften ofta i kurva. Nu räknades filmrutor samt vinklar fram vi hade mallar i genomskinlig plast för att kontrollera mot, allt noterades på ett A4 protokoll samt att filmsnuten fästes i överkanten. Om tiden tillät så han man med att leverera dessa till respektive division innan lunch.

Rekommenderar youtube fredens hav titta och förstå vår Fiskberedskap med J35

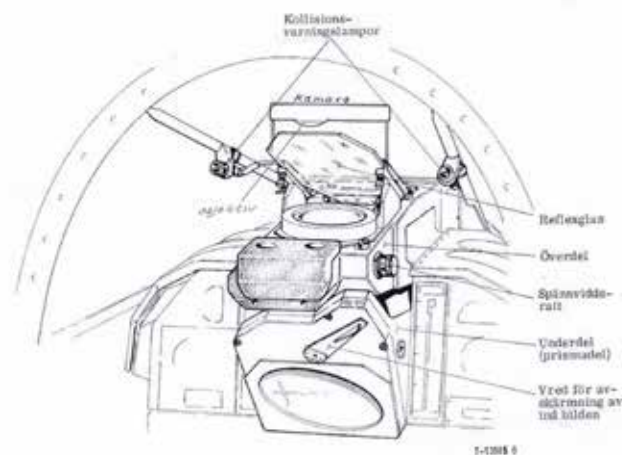
Skulle tro att efterföljande pilot fick kollisionsvarning, normalt rymdes målets spännvidd inom siktet.

I utbildningssyfte var jag med på genomgång i flygförarnas ordersal i respektive flygtjänstbyggnad. Där man gemensamt tittade på piloternas jaktkurvor och kommenterade sitt resultat. Divisionschefen höll i genomgången samt direkt länk ifrån väderavdelningen innan kommande flygpass.

Här syns en J32 Lansen i siktet, även här med kollisionsvarning. Bilderna är inte av toppkvalitet på grund av kopierade direktkopior på fotopapper med ficklampan. Filmen fick inte lämna F18 i detta fall kunde jag ej låta bli att ta ett par kopior. Bör vare preskriberat i dag.

Kamera RKA 14

Flygföraren siktade på målet genom reflexglas i ögonhöjd och såg planet framför sig i siktesbilden som även kunde ändras med en spännviddsrätt beroende på tänkt ammunition i akan.

Min reflektion var att jagande pilot ofta hade målet rätt placerat i siktet några få sekunder. Var dom inte bättre ?

Svaret fick jag då jag själv satte mig i J35 simulator i Västerås flygmuseum och försökte spaka själv. Konstaterade att vi hade nog otroligt skickliga piloter på F18.

Vid några tillfällen så fick jag en annan typ av mål film det var då man sköt robot från flygplanet, vad filmen visade var en radarskärm med en liten ring i målet och en stor ring i ytterkant av skärmen då flygföraren kom inom rätt avstånd krympte den stora ringen samt lyckades få ringarna något så när på varandra så syntes ett kryss rätt över skärmen, lika med att roboten avfyrades. Flygföraren tittar ner i radarskärmen försedd med en gummistrut och ej ut, förlitar sig helt på radarbilden.

Då min mentor muckade fick jag ärva hans cykel vilket var till stor hjälp då det var stora avstånd mellan 3:es platta och kanslihuset samt det hände även att något flygplan stod i trähangaren, hangar 81 före detta 2:a div. På cykeln var även en tom ammunition låda placerad på pakethållaren vilket underlättade transport av kameror och film.

Ibland besök på avdelning 6 då någon kamera skulle till CVA centrala flygverkstäderna i Arboga. Jag tog även över efter min företrädare tjänsten som bibliotekarie torsdag kvällar där fanns mycket flyglitteratur och annat intressant kunde själv beställa vissa tidningar.

Tyvärr sammanföll det med kvällsflygningar. Älskade doften av bränsle mc 77 och det blåa ljuset från taxi banorna.

Obs: kameran syns ovan visirskiva samt gummistrut till radarskärm.

Varje gång då man kommer till Arlanda och känner doften av rea bränsle påminns man om F18 tiden. Vad jag minns så var några placerade på Arlanda av oss värnpliktiga. Dessutom var man avundsjuk på dom som flög helikopter till Askö måndag förmiddag kom tillbaka fredag lunch för att hinna tvättbyte o.s.v.

Om man beskriver vad jag utförde som filmrättare så var det verkligen frihet under ansvar jag skötte mig själv och trivdes väldigt bra med tillvaron. Jag rörde mig helt fritt inom området så vid ett tillfälle var jag upp till min kompis på säkerhetsmaterielförrådet och fick en insyn i hur bromsskärmar packades. Rörde mig helt fritt på flottiljområdet och var ofta på divisionernas flygtjänstbyggnad och lärde mig känna en del piloter vid namn.

Gillade starkt fysträningen fredag eftermiddag sprang till en början 3 kilometer slingan i skogen passage ut genom idrottsgrinden bortanför hangar 81. Sprang 3 kilometer på runt 14 minuter då kondisen blivit bättre sprang jag 5 km på 23 – 24 min. Mycket sällan var det koll på att man idrottade ibland var något befäl vid

grinden och noterade vilka som sprang.

Vid ett tillfälle så var klockan någon minut i åtta på morgonen och både jag en förare titta på varandra sprang i kapp till flygtjänstbyggnaden för att hinna inomhus före klockslaget så vi slapp stå i givakt och hedra flaggan.

Akan och dess service efter skjutning, vill minnas att total demontering och återmontering skulle ske efter 900 skott. Blev rättat i flygplanets loggbok så att det skulle ske efter 90 skott. Massor med jobb, sommar och varmt så vi stod utan för 3:e nedfart och gjorde service på akan Efter demontering från flygplan byte av ett antal service delar. Rena höjdar jobbet i solen.

Var vid flera tillfällen uttagen att delta i beredskapstroppen och bodde då i ett speciellt logement i kasern 24. Flottiljpolisen som satt i inpasseringen larmade flera gånger en och samma natt och kollade hur snabbt vi var på plats, slutade att man sov med det mesta av kläderna på. Vid andra tillfällen fick man vara ordernans och åka med i en gammal Volvo Duett för att kolla förråd. Blev imponerad av att det fanns så många byggnader utanför området.

En annan gång satt jag och en flygmekaniker i flygtjänstbyggnaden vid hangar 81 där en rote J35 stod startklara i så kallad fiskberedskap. Ofta blev det påkallat nu gäller högsta! Då fick piloterna sätta sig i planen och vänta ofta bara i 5 till 10 minuter sen kom start order. Flygplanen försvann upp i luften från bana 15 med tända efterbrännkammare ett skådespel i sig då det för det mesta var i mörker.

Efter landning och klargörning var det intressant att följa med i flygplanskorterna för förarnas identitets bestämmande om avvisat främmande flygplan. Incident beredskapens flyg var alltid skarpladdad.

En rote J 35 Draken

En morgon var jag ner till hangar 81 för att montera kamera i ett plan som skulle flygas på morgonen. Då flygplan bogserades skulle alltid någon sitta i förarplatsen för att kunna bromsa planet om nått händer. Jag blev tillfrågad då igen annan tekniker var med på plats väl i planet och stängd huv började jag montera upp kameran och anslöt el försörjningen. Vi han en liten bit med ekipaget då plötsligt en civil bil med flygplan tekniker hejdade oss, då vi stannat kom tekniker fram till mig och vinkade hej vilt åt mig, jag öppnade huven då skrek han åt mig prova ej kameran... Det visad sig att planet stått i incident beredskap. Vad hade kunnat hända ?

Då jag var upp till kanslihuset så ofta lärde man känna en del officerare så en dag tog jag tillfället i akt och frågade om fototillstånd. Fick fylla i ansökan om tillstånd efter några veckor fick jag det beviljat. Nu återstod att kontakta flottilj fotografen där alla restriktioner beskrevs all film skulle framkallas av fotografens labb och granskas. 35 mm svartvitt var vad som gällde.

Vid första fototillfället uppe på 3:e s platta kom en bil åkandes fram till mig det var flottiljpolisen som undrade vad jag höll på med, fram med tillståndet han blev alldeles paff och berättade för mig att han givit upp att få tillstånd trots fast anställning

Sommaren 69 var det soligt och varmt se bilder.

Kanske ej helt reglementsenligt men enligt befäl o.k. så länge vi var kvar på plattan. Det var nog värre för flygförarna !

Vid olika tillfällen kom det ned gästande flyg. Klargörning gjordes även på dessa oftast ihop med anställd flygplantekniker.

Mitt i sommaren 1969 började dra ihop sig till muck om man hade tur så kunde man få följa med upp i s.k. muckarflygning. Jag hade tur, köpte obligatorisk försäkring 5 Kr. sen blev det till att prova ut lämplig hjälm samt ikläda sig strupmikrofon och klättra upp i bak sits på SK16 med nr 84 på fenan. Vi kom upp i luften i strålände solsken vet ej om piloten avsiktligt svängde och dök häftigt. Sen kom frågan ”hur mår du” tack utmärkt varpå han anropade tornet och vi fick ett uppdrag.

Flög ut över skärgården kände igen mig då vi passerade Ingarö jag frågade om piloten viste var vi befann oss nekande svar. Jag styr efter angivna kurser väl ute över Möja så började vi flyga an mot Hägernäs,

då förstod jag vårt uppdrag vi blev ledda av radar observatörer under utbildning. På radion hördes till höger om baslinjen till vänster om baslinjen för högt och så vidare.

Första flygningen i hela mitt liv med detta plan

Väl över Hägernäs vände vi ut över skärgården igen det blev några vändor innan vi vände hemåt igen landade på bana 24 i sidovind kamraterna berättade sen att det såg dramatiskt ut då ena hjulet kom ned långt före det andra. Över Erstaviken fråga piloten mig om jag såg gula huset nere till vänster vi dök och rollade helt plötsligt dök huset upp vid vänster vingspets. Försökte lyfta höger arm det gick inte samt att jag fick känna i hela ansiktet vad g-belastning innebär. Då vi landat och skildes åt berättade piloten att planet skulle skrota inom 4 gång timmar. Varav vi flög säkert 1,5 – 2 tim.

Gissa om jag tyckte att ödet kunnat vara bättre än övnings objekt för skolpojkar, Bild Peter Liander

Efter diverse flygnostalgisk litteratur så har jag funnit att flygplanet överlevt tack vare entusiaster och flyger igen. Se bild nästa sida.

Slutord.

F18 tiden var en härlig tid

Tur att kamratföreningen finns och sparar material och bevarar traditioner.

Bilder från gamla F 18

(foton ur F 18 arkiv)

I kommande nummer kommer vi att klippa in lite äldre bilder från F 18. Vi känner oss lite nostalgiska i styrelsen. Håll till godo saknas något namn så låt oss få veta detta.

Sk 16 nr 84 i ny tappning, foto Peter Liander

Tyvärr mötte inte alla flygplan samma öde. Nedan ser vi F 18 J 35 B uppställda för hämtning till skrot.

Vpl.122 Asp

Motorkörning Dick Bergman

Skidstafett på F 18, Drott sänder iväg Vm Johansson

Snoopy på ASKÖ-målet

Brittiskt besök på F 18. Erik Bergsten från SVT och Tekniskt Magasin intervjuar företrädarna för besöket. Det blev en del J 34 på plattan

En brittisk tekniker laddar startpatroner till J 34

Tp 83 med Ekelundshov i bakgrunden

Tp 83 med höjdradarn till Pj 21 radarn samt första divisionens divisionsbyggnad till höger

Furir Buskas med Södra Underhållet i bakgrunden

Spåntorp som ligger i närheten av bana 15

Lägg märke till stavningen av Riksten

Flygdivisionen F 19 Finland

(text Gunnar Persson, foto Lena Korva)

Den svenska divisionen, F 19 som sändes till Finland för att hjälpa dem i samband med finska vinterkriget blev förlagda vid sjön Olkkajärvi nordost om Rovaniemi. Det var fem B4 Hawker Hart och tolv J8 Gloster Gladiator, fördelade på en bomb- och en jaktdivision. Totalt rekryterades den blivande divisionschefen major Hugo Beckhammar 250 frivilliga som transporterades till flottiljens etablering i Olkkajärvi. Det är i år 80 år sedan freden (13 mars 1940) för vinterkriget undertecknades och F 19 insatser avslutades. Ceremonier genomfördes både på F 21 i Luleå och i Olkkajärvi. Från F 21 deltog stabschefen Stefan Fredriksson och från F 21 Kamratförening Lennart Holtrin och Allan Carlsson och det var gillet i Rovaniemi och Uleåborg som anordnat ceremonin. Vi återkommer med en längre artikel i ett kommande nummer av F 18 Kamraten.

Två flygskyttar, Thure Hansson och Matti Sundsten, framför ett Gloster Gladiator plan märkt med djävulsfiguren Sammy och texten »satana perkele».

Stabschefen Stefan Fredriksson lägger ned kransen och bakom honom står Lennart Holtrin från F 21 Kamratförening

Hela ceremonidelegationen församlade kring F 19 monumentet

Flyg historia

Har du flyg som intresse, hobby, passion eller yrke – då skall du självklart vara medlem i Svensk Flyghistorisk Förening. Då får du varje år sex nummer av den mycket uppskattade Svensk Flyghistorisk Tidskrift plus vår årsbok och mycket mer. På vår hemsida finner du en informationsfilm som beskriver alla medlemsförmånerna. På hemsidan kan du även läsa ett nummer av Svensk Flyghistorisk Tidskrift som ett smakprov.

Nära 6 000 flygintresserade är redan medlemmar i Sveriges största flyghistoriska förening. Bli medlem du också! Fyll i formuläret på hemsidan eller ring in en anmälan. Årsavgiften är endast 395 kronor, som sätts in på Plusgirokonto 53 32 14-3.

Svensk Flyghistorisk Förening

Telefon 070 622 10 00 www.flyghistoria.org

Boplats Södertörn

(text Gunnar Persson, foto Leif Ström)

Då jaktflygflottiljen F 18 etablerades kom flottiljen att etableras i en anrik kulturbygd med gamla bosättningar från inlandsisen tid. Det har konstaterats att Södertörn varit bebott sedan 8000 år, ja redan kanske för 40 000 år sedan. Havsnivån hade i förhistorisk tid befunnit sig med strandlinjen i höjd med Ekelundshov och gamla hangar 81. Havsytan var då cirka 50-60 meter högre än dagens nivå. På Riksten blev byggnationer, banor med mera, därför placerade på ett gammalt bosättningsområde. Den dåvarande Mörttsjön fick grävas och dikas ut. Det var en nio meter djup sjö som låg mitt i en av de senare byggda start och landningsbanorna.

I samband med markberedningar och andra byggnationer hittade man fornlämningar av olika slag. Riksantikvarieämbetet har tidigt varit involverade i dokumentationen och utgrävningarna av Södertörn. Arkeologerna har funnit kvartsredskap, grönstensyx

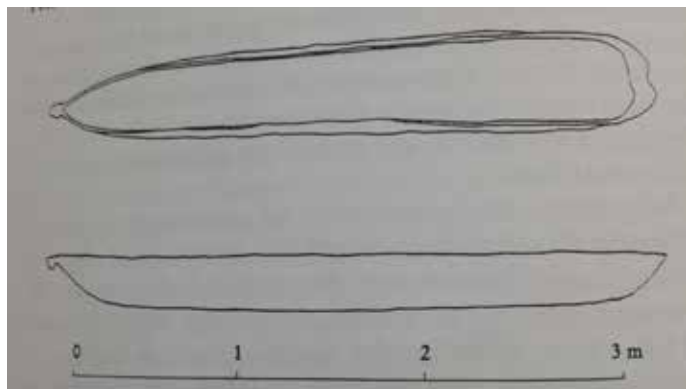
Karta från 1905 som visar Mörttsjön och inlagrat de blivande start och landningsbanorna

or, skärvor, avslag från tillverkning av redskap, hårdar och kokgropar. Förmodligen har platsen varit bebodd vid ett flertal tillfällen.

Där nuvarande kanslihuset står hittades en grav som

undersöktes 1945 men som togs bort. Graven var ett röse, en halvmeter högt, med en diameter på åtta meter. Graven daterades till bronsåldern.

Vid torvbrytning av den torrlagda Kvarnsjön 1996 hittades en stockbåt från 900-talet. Skrovet som var 53 centimeter brett och 3 meter långt och borden cirka 3 cm tjocka. Båten var flatbottnad och hade en spetsig för och akter. Den hade tillverkats med en järnyxa.

En vikingatida stockbåt från Riksten. Ur en bok av Kjell Andersson

På 1950-talet gjordes en del fynd i samband med etablerandet av en trädgårdsdamm vid Ekelundhovsvägen (gamla dragningen). Där hittades stenyxor som omhändertogs och dokumenterades av Naturhistoriska Museet.

I början på 1970-talet vid etableringen av STRILS så gjordes utgrävningar invid hangar 81 där man påträffade tidiga bosättningar och där man kunde konstatera att strandlinjen befunnit sig.

I viken vid en boplats vid Ekelundshov, Spåntorp och den gamla tings- och landsvägen, fanns fram till 1860-talet en runsten som då flyttades till Hamra trädgård. 1956 blev den flyttad från Spåntorp till Lavals kontor i Tumba och är nu placerad bakom ladugården vid Hamra gård.

Kamratföreningen kommer att undersöka och arbeta för möjligheten att återbörda runstenen till den plats den hör hemma. Vid ett återflytt skulle runstenen bli mer centralt placerad och fler skulle kunna besöka och beskåda densamma. Nere vid Rikstens gård finns också gravfält med vikingatida datering, både väster om gården och öster om Björkhult.

I samband med starten av etapp fyra mot Pålmalmsvägen blev det stopp i bygg- och planeringsfasen och cirka 250 arkeologer kom till Riksten för att göra utgrävningar och dokumentera tidiga boplatser och andra fynd innan något arbete skulle få fortsätta på platsen. Utgrävningarna höll på cirka ett år och därefter kunde kommunen fortsätta sitt arbete med bostäder i området.

saker får finnas i en bakre depå i väntan på att få en framträdande roll.

Det frilagda toppen av värnet

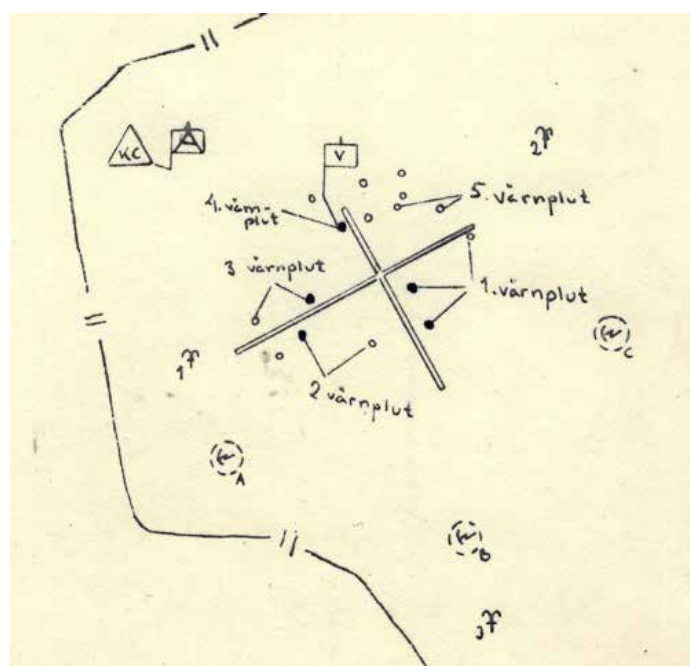
Markarbeten vid Hanvedens allé

Nu är vi framme i maj 2020 och byggnationen har börjat. I samband med rivning av banan fick föreningen en bit av det rör som skall nyttjas för en slangladdning och förstöring av banan.

Vi fick också möjlighet att fotografera den bunker som fanns i närheten innan den revs.

Eftersom vi tidigare dokumenterat alla rivningar och nybyggnationer som gjorts på Tullinge så kommer vi även fortsättningsvis att göra detta. När vi finner detaljer som är intressanta att spara för framtida efterättelser så gör vi detta i vårt traditionsrum. Vissa

Värnens placering utefter banorna

Efterhand som vi finner intressanta ställen så kommer vi att lägga in dessa i vår rundvandring så kan vi berätta om dessa platser för framtida generationer.

Ovan ser vi hela etapp 4 och hur bebyggelsen kommer att placeras.

BIO SLÄNDAN (före detta TAST, Tullinge)

Den senaste tiden har antalet biobesökare sjunkit kraftigt och många biografer har

tyvärr tvingats stänga. Bio Sländan har det också svårt ekonomiskt och vi arbetar med olika åtgärder för att täcka dom fasta kostnaderna så att biografen skall kunna fortsätta visa film när vi får sådan information att det är säkert att ha öppna föreställningar igen.

Vi vet att många vill fortsätta att se på film och därför släpper Göteborg Film Festivals streamingtjänst Draken Film nu en massa nya biofilmer och skänker hälften av prenumerationsintäkterna till vår Biograf Sländan.

Om du startar en prenumeration för 79 kr/månad med koden SLANDAN går hälften av intäkterna under det närmaste halvåret direkt till Bio Sländan. Prenumerationen har ingen bindningstid och du kan säga upp den när du vill. Om ni använder länken <https://www.drakenfilm.se/?promo=SLANDAN> blir koden förifylld. Om ni inte använder länken, Eller surfar runt för att se vad för filmer som finns så var noga med att ange koden SLANDAN när ni startar en prenumeration.

Vi har tagit beslutet att hålla biografen stängd för öppna visningar tillsvidare men erbjuder slutna visningar då ett litet sällskap/familj kan hyra en hel salong för privat visning. Minimihyran för vuxenfilm är 600 kr och 500 kr för matiné. Detta är för 1-5 personer. Därutöver så kostar det 120 eller 100 kr / biljett. Ex: 1-5 pers betalar 600:- om man blir 8 pers så blir det 600:- + 360:- = 960:-

Man väljer själv tid och film efter överenskommelse med oss. Bokning av film till helg måste ske senast fredag förmiddag. Vi kan visa filmer vi har visat tidigare och vi presenterar nedan en lista på filmer. Listan kommer att ökas på efter hand om vi tar hem fler äldre filmer. Vill man se en annan film så kan ni mejla eller ringa oss så ska vi undersöka om vi kan få hem den filmen och vad priset blir då.

Mejl: igge@bio-slandan.se eller telefon dagtid 08-4499100.

Salongen är nystädad och ytor är torkade med sprit innan ni kommer. Vill man ta med en egen matkorg och valfri dryck så är det tillåtet. Vi vet att vissa filmer kommit på VOD men kanske vill man njuta av filmen i ett mindre sällskap med bra bild och ljud. Ni gör också en god sak och sponsrar vår bio. Hör gärna av er om det är något annat vi kan göra för att maximera er upplevelse.

Vi uppmanar dessutom våra besökare att stanna hemma vid minsta sjukdomskänsla.

Tillgängliga filmer enligt listan nedan.

Framåt, Bad Boys for life, Cats, Emma, En del av mitt hjärta, En komikers uppväxt, 1917, Dolittle, JoJo Rabbit, Little Women, Tårtgeneralen, One upon a time in Hollywood, Knives out, Star Wars Episod 9, Western Stars, Farmageddon (fåret Shaun), Frost 2, Jumangi, Lasse Maja och tåggränarens hemlighet, Pelle Svanslös, Sonic the Hedgehog, Sune Best man, Min Pappa Marianne

Mvh: Ingegerd och Göran på Bio Sländan.

TALLINKSILJA.SE

VI SES OMBORD

 TALLINK | SILJA LINE

Projekt Hufvudstadsjakten

(text Gunnar Persson, foto Kenneth Näslund, Internet)

Kamratföreningen intensifierade arbetet med projektet under januari. Vi hade ingående diskussioner med Kenneth Näslund som var ansvarig för att iordningställa de formar (pluggar) som planen skulle gjutas efter. Kontakter med Westermalms gjuteri i Norsborg togs och vi gjorde upp om gjutning samt hur detta skulle genomföras. Hans arbete var klart i april och styrelsen beslutade då att de lämnas till gjuterifirman i avvaktan på beslut om uppstart.

Vårt arbete blev uppmärksammat i tidningen "Mitt I" med bild och text kring projektet. Det är trevligt att vi får lokal medverkan av media. De boende i Riksten gav ett stort gensvar när vi gick ut på facebook gruppen och meddelade om projektet. Vi har fått glada tillrop från i stort hela landet och de håller tummarna för att vi skall kunna genomföra detta och att det blir en superbra vägvisare in i området och ett fint minne av gamla jaktflygflottiljen.

Vi arbetar med en projektbeskrivning som grund för det arbete som skall göras. Kontakter har tagits med elfirma, markentreprenör med flera. Vi har ännu inte klart med vem som skall göra markarbetena som bygger på att dessa arbeten sponsras. I övrigt är allt färdigt för att starta upp arbetet med projektet på plats i Tullinge.

Nuvarande sponsorer för projektet: SIGICOM (huvudsponsor), ICA Riksten, F 18 Kamratförening, Tullingepartiet. Det innebär att vi har pengar på kontot men vi kommer att behöva ytterligare medel.

Vi ser gärna att fler går in och bidrar ekonomiskt till projektet då vi kan se att kostnaden blir högre än vi från början planerade. Vi är tacksamma för alla bidrag, stora som små. Vi behöver ju dessutom lägga en grund i den underhållsfond som skall vara till för att vårda monumentet i framtiden.

Så öppna plånboken och sätt in några 100-lappar på vårt plusgiro 72 91 00-8 så kommer vi att gå i land med vårt flygmonument (ange "Hufvudstadsjakten" i meddelandet).

Måndagen den 6 april fattade slutligen kommunstyrelsen beslut om att vi får anordna och sätta upp flygmonumentet i den rondell som finns utanför kvarteret Vakten och ICA Riksten.

Beslutet var enhälligt. Samhällsbyggnadsförvaltningen kommer att ordna med alla tillstånd och beslut som kommer att behövas för detta arbete. Vi är oerhört glada för detta besked. Nu fortsätter vårt arbete med planering och skapande av en projektbeskrivning för verksamheten. Vi har därmed passerat etappmål 1 och kan koncentrera oss på nästa etappmål i projektbeskrivningen.

Modellerna kommer att gjutas av Westermalms gjuteri AB i Norsborg.

Planen gjuts i aluminium och storleken kommer att vara i skala 1:6 det vill säga 2,50 långa och 1,80 breda. Det blir två J 35 Draken i roteformering. De kommer att placeras på en rund stång av aluminium och placeras på en stenbumling (aktuell sten är funnen inne på gamla F 18 område och kommer att transporteras fram vid lämpligt tillfälle) och lägsta punkten kommer att vara cirka 4 meter upp i luften. De kommer att vara belysta underifrån under den mörka tiden på dygnet. Formarna kommer att sparas om det mot förmodan skulle vara någon som vill ha en J 35 Draken framför sin företagsbyggnad eller annat ställe. Westermalms gjuteri ställer gärna upp och gjuter fler i framtiden.

Leif Ström vid den sten som monumentet skall placeras på. Det är den platta sidan mot oss som skall vara uppåt

Så fort som vi får klart med markentreprenör så sätter vi igång arbetet. En del i detta är att hämta den stora stenbumling ni ser på bilden ovan och placera den rätt i gropan. En av utmaningarna är att få modellerna svetsade så att de blir placering enligt våra modeller med de rätta vinklarna. Vi har ännu inte beslutat åt vilket håll de skall flyga. Har du någon ide så är du välkommen att föra fram den till oss.

Hur och när vi kommer att inviga monumentet återstår att se då vi ännu så länge styrs av Folkhälsomyndigheten vad avser folksamlingar med mera. Vi kommer inte att genomföra detta utan att alla som vill och är intresserade kommer till invigningen. Vi kommer att planera den tillsammans med våra sponsorer och vi hoppas få uppmärksamhet från media i form av tidningar och TV.

Flygvapnets nya ledningscentral

(text Gunnar Persson, foto Louise Levin FM)

Måndagen den 5 maj invigde ÖB General Micael Bydén flygvapnets nya ledningscentral (AOC) i Uppsala. I och med att flygstaben lämnade Stockholm så påbörjades arbetet med den nya centralen. Ansvariga för arbetet var Henrik Sjölund FMTIS, Fredrik Edlund FMTIS, Johan Nyberg LSS och Mats Aldin FMV. Flygvapenchefen generalmajor Carl-Johan Edström tackade dem för ett bra genomfört uppdrag och dessa erhöll samtidigt flygvapenchefen jetong.

Efter ÖB tal så överlämnades en sköld från ÖB till chefen för insatssektionen, övlt Pierre Ziherl, som en bekräftelse på den officiella invigningen av AOC (air operation center).

Det officiella dokumentet skrevs under av ÖB general Micael Bydén, personaldirektör Peter Sandwall och flygvapenchef generalmajor Carl-Johan Edström.

Nytt skolflygplan

(text Gunnar Persson, foto Ulf Nylöf)

Försvarmakten och Försvarets Materielverk har fått i uppdrag av regeringen att inskaffa ett nytt skolflygplan och ett utbildningssystem för grundläggande flygutbildning. Flygplanet skall vara anpassat efter den svenska behovet av flygförare och utbildningssystem. Flygvapnet har under ett antal år studerat marknaden vad avser skolflygplan både propeller och jetflygplan. Då ett nytt avancerat jetflygplan blir tämligen dyrt faller lotten på ett propellerflygplan där alla typer av förarkategorier skall utbildas för att sedan efter den grundläggande flygutbildningen utbildas på egna plattformar. Flygvapnet planerar för ett införande under 2023.

Den grundläggande utbildningen på Ljungbyhed genomfördes fram till 1986 med propellerflygplanen SK 50 SAAB SAFIR respektive SK 61 Bulldogg. Därefter började man direktutbilda på jetflygplanet SK 60 SAAB 105. SK 60 användes i början för den taktiska utbildningen och var även nyttjat som ett lätt attackflygplan. Flygplanet har modifierats i ett flertal etapper men faller för åldersstreckets inom cirka fem år.

Tanken är att vi nu återgår till ett propellerskede för att sedan under ett antal år fortsätta nyttja SK 60 som sedan byts ut till JAS 39 Gripen C/D för den mer taktiska utbildningen. Därefter genomförs typinflygning på JAS 39 E som kommer ut i cirka 60 exemplar på förband under 2025.

